

בעזהשי"ת

Rabbi S. Y. Gross
Rabbi Cong Of Holmin
4711 12-th Ave.
Brooklyn, N.Y. 11219
(FAX-718) 436 - 8086

שלום יהודה גראס
רב ואב"ד האלמין
מח"ס שמירת המצוות ד"כ
ברוקלין, נוא יארק יע"א

מעלת קדושת ארץ ישראל

שפעת חיים וכט"ס לכבוד אהובי ידידי הרב הגאון המהולל
בתשבחות צמ"ס זוכה ומזכה את הרבים וכו' הרב שמחה
הערשקוביץ שליט"א.

כבודו בדק אותי בענין מעלת קדושת א"י, בזמן הזה.
תשובה:

יושבי א"י נקראים קהל, ולא יושבי חו"ל

הנה חז"ל הפליגו מאוד בשבחן של יושבי ארץ ישראל,
עד שאמרו שהם נקראים קהל ולא יושבי חוץ לארץ
כדאי (הוריות ג, ע"א).

וז"ל שם: דתניא ר' שמעון בן אלעזר אומר משמו:
חטאו ששה והן רובו של קהל, או שבעה אף על פי שאינן
רובו של קהל - חייבין.

אמר רב אסי: ובהוראה הלך אחר רוב יושבי ארץ
ישראל, שנאמר: "ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל
ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים" למה
לי? שמע מינה - הני הוא דאיקרי קהל אבל הנך לא אקרי
קהל.

חכם אחד מארץ ישראל כשנים שבחוץ לארץ

א (וידוע משאחז"ל שחכם אחד מארץ ישראל כשנים שבחוץ לארץ.

וז"ל הגמרא כתובות (ע"ה, ע"א) אמר אביי: חד מינייהו (מארץ ישראל) עדיף כתרי מינן (מבבל). ויתירה מזו איתא בספר שארית יעקב (לאביו של הגאון מהרי"ט אלגאזי זצ"ל) בשם המדרש פרשת וירא, דמשמע שם שצדיק אחד בארץ ישראל שקול כנגד עשרה צדיקים שבחוזה לארץ, וזה לשונו: אולי ימצאון שם עשרה, ריב"ח ור"ח בשם ר' יוחנן אומר כאן עשרה, ובירושלים אפילו אחד היה מגין עליהם, דכתיב שוטטו בחוצות ירושלים, ע"כ.

חביבה כת קטנה בארץ ישראל מסנהדרין בחו"ל

- וכן מובא בשם הירושלמי נדרים (פ"ו ג.) חביבה כת קטנה בארץ ישראל מסנהדרין בחו"ל.
- כתיב: "ואלה דברי הספר אשר שלח ירמיהו הנביא מירושלים אל יתר זקני הגולה" אמר הקדוש ברוך הוא: ביותר חביבין הן עלי זקני הגולה, חביבה עלי כת קטנה שבארץ ישראל מסנהדרין שבחוץ לארץ.

אין חכמה כחכמת ארץ ישראל ואין תורה כתורת ארץ ישראל

וגם (במדרש רבה בראשית פט"ז ז.) אין חכמה כחכמת ארץ ישראל ואין תורה כתורת ארץ ישראל.
וז"ל שם: "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים" - והיה לדי' נהרים אין כתיב

כאן אלא לד' ראשים - אלו ד' מלכיות ... "שם האחד פישון" זו בבל - על שם "ופשו פרשיו" "הוא הסובב את כל ארץ החוילה" שעלה והקיף את כל ארץ ישראל דכתיב ביה "הוחילו לאלקים כי עוד אודנו", "אשר שם הזהב" אלו דברי תורה שהן נחמדים מזהב ומפז רב, "וזהב הארץ ההיא טוב" מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חכמה כחכמת ארץ ישראל, "שם הבדולח" וגוי - מקרא משנה תלמוד ותוספתא ואגדה.

באבות דרבי נתן (כה) כתב:

רנ"א: אין לך אהבה כאהבה של תורה, ואין לך חכמה כחכמה של ארץ ישראל, ואין לך יופי כיופי של ירושלים. וז"ל הגמרא (קידושין מ"ט ע"ב) עשרה קבין חכמה ירדו לעולם, תשעה נטלה ארץ ישראל ואחד כל העולם כולו. ופירש"י שם, חכמה, תורה ודרך ארץ.

וכל כך היתה חשובה בעיני האמוראים תורת ארץ ישראל, עד שהתפללו שתשתכח מהם תורת חוץ לארץ, כדמצינו (ב"מ דף פ"ה) ר' זירא כי סליק לארעא דישראל, יתיב מאה תעניתא דלישתכח גמרא בבלאה מיניה כי היכי דלא נטרדיה.

ובספר חסידים (סימן תתשכ"א, דפוס ברלין) אל תתמה על תלמידי חכמים שבבבל שהיו יודעים מעשה מרכבה והיו יודעים בתורה לחוץ תנ"ך ולא היה האש מתלהטת סביבן כמו לתלמידי חכמים שבארץ ישראל, כי זכות ארץ ישראל יועיל לתורה.

והרמב"ן ז"ל בספר אמונה ובטחון (פרק ח') כתב אין תורה כתורת ארץ ישראל, שאך ארץ ישראל ראויה לתורה ואין התורה שלימה רק בארץ ישראל.

ובספר לבנת הספיר (פרשת לך לך) כתב, לך לך לתועלתך, בגין דלא אשתלים אורייתא וחכמתיה אלא בארעא קדישא.

ומבואר שם בזוה"ק פרשת לך (ח"א דף ע"ז) ויאמר ה' אל אברם לך לך, א"ר אלעזר לך לך לגרמך לאתקנא גרמך, ופירש שם בזהרי חמה, לאתתקנא גרמך, היינו תיקון נפשו ונשמתו במצוות ובמעשים טובים שיעשה בארץ ישראל.

ובאור החמה על זוהר הקדוש (ח"א דף ק"ו) בשם הרא"ג, כי בארץ ישראל יוכל להשלים האדם יותר מחוצה לארץ, כי כל המצוות שייכות בה, משא"כ בחוץ לארץ, וכעין זה איתא ברמב"ן (פרשת אחרי) עיין שם.

והמגלה עמוקות ז"ל כתב, דלפיכך רצה משה ליכנס לארץ ישראל להשיג שם השגות, לפי שארץ ישראל הוא הסולם להשגת שמות הקדושים, והכתוב אומר לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ.

תלמידי חכמים שבארץ ישראל מעמידין ההלכה על בוריה

ועוד יותר מזה אמרו חז"ל (סנהדרין כ"ד, ע"א), תלמידי חכמים שבארץ ישראל מעמידין ההלכה על בוריה.

וז"ל הגמרא שם: "וירא והנה באר בשדה" זו סנהדרין ... "ונאספו שמה כל העדרים" אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, והשיבו את האבן על פי הבאר", שהיו נושאים ונותנים בהלכה עד שמעמידין אותה על בוריה.

חשיבות התורה שלומדים בארץ ישראל

ואיתא בילקוט שמעוני (תהלים, רמז תתס"ב) מבקש אתה לראות את השכינה בעולם הזה, עסוק בתורה בארץ ישראל. והרמב"ן כתב בכמה מקומות (בפרשת חיי, פרשת אחרי ובפרשת וילך) כי הקב"ה יקרא אלקי הארץ ישראל.

ועיין עוד מה שכתב הרמב"ן (בפרשת לך) מלכי צדק הוא שם בן נח, הלך מארצו לירושלים לעבוד שם את ה' והיה להם לכהן לקל עליון.

ובפרשת ויצא כתב הרמב"ן, והיה ה' לי לאלקים איננו תנאי כדברי רש"י, אבל הוא הנדר וענינו אם אשוב אל בית אבי אעבוד השם המיוחד בארץ הנבחרת כו', ויש בענין סוד ממה שאמרו כל הדור בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו א-לוה.

צדיקים שבארץ ישראל מגינים על כל העולם

ובספר טוב הארץ (דף י"ד ע"ב) כתב, הצדיקים בהיותם בארץ ישראל יוכלו להגין על כל המקומות, והטעם כי ארץ ישראל הוא כמו הלב הנותן חיות וקיום לכל האיברים כולם. אמנם צדיקי חוץ לארץ לא יועילו אלא למקומם לבד, כי הם כמו חיות האבר הפנימי הפרטי שלא יועיל רק לעצמו, עכ"ל.

בארץ ישראל צריך יראת שמים בכפלי כפלים

כתב החרדים זצ"ל וזה לשונו, כל אדם יחרד בבואו אל ארץ ישראל להיות ירא שמים כפלי כפלים ממה שהוא בחוץ לארץ, וידע כי בבית המלך הוא יושב, עכ"ל.

מלאכים שבארץ ישראל ומלאכי חוצה לארץ

גם ידוע מה שאמרו חז"ל שאינם דומים מלאכים שבארץ ישראל ששומרים את האדם בארץ ישראל, למלאכי חוצה לארץ (עיין תנחומא בפרשת וישב).

ובפני דוד להחיד"א זצ"ל (פרשת חיי) הביא בשם זקינו הרב בעמח"ס חסד לאברהם זצ"ל, וזה לשונו, כי ישראל שבארץ ישראל יש לו כי אלפים מלאכים מימינו ובי אלפים משמאלו, כמנין כ"ב אותיות, והם מלאכים קדושים כמו שורש נשמתם שהיא קדושה עכ"ל.

קדושת ארץ ישראל גדולה מקדושת הגן עדן

ובחתם סופר על התורה (פרשת בחוקותי, דף פ"ח) כתב וזה לשונו: שהרי אמרו חז"ל (ב"ב דף ע"ה ע"ב) שאין עולין לה אלא המזומנין לה, וקרא כתיב (ישעי נ"ב) לא יוסיף יבוא בך עוד ערל וטמא, ומי יהיה המעכבם מליכנס, הלא לא מצינו שיהיה שם להט החרב המתהפכת, אם כן עוצם קדושת הארץ היא בעצמה לא תניח לעבור שם את שאינו ראוי וכו', נמצא כי קדושתו גדלה מקדושת גן עדן, ע"כ.

אין מזל לישראל בארץ ישראל

ובספר יערות דבש (חלק ב', דרוש י"ד, ד"ה אבל הענין) כתב, כי בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא רק במזל תליא כפי מערכת השמים במזל תולדה וכדומה, אבל בארץ ישראל ולישראל לא כן הוא, וזהו שאמרו (שבת קנ"ו ע"א) אין מזל לישראל. ולכך נאמר בתורה בשכר מצוה (דברים י"א, כ"א) למען ירבו ימיכם, אף כי תלוי במזל, רק זהו בארץ ישראל, ולכך דייק הכתוב (שם) על

האדמה, ולכך שאל איכא סבי בבבל (ברכות ח' ע"א) תמה דאז תלוי במזל, והמזל שונא לישראל, כמ"ש כי לפי המזל אין אברהם ושרה ראויים להוליד, וכל תולדותיהם לפי המזל לאבד ולעקר ח"ו קאי. והשיב דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא, כי על ידי שריית שכינה שם מקבלים מעלת טיב ארץ ישראל, וגם הוא בחינת אין מזל לישראל, עכלה"ק.

ובספר ילקוט הגרשוני כתב, שגם ר' חנינא מודה דבארץ ישראל, דכתיב בה "אשר אשר ה' אלוקיך דורש אותה", הכל תלוי בזכות ולא במזל, והבטחות ויעודי התורה נאמרו בזמן שבני ישראל שרויים על אדמתם.

סגולת ארץ ישראל להוליד בנים

ובספה"ק ישמח משה (פרשת ויחי, דף קי"ד) כתב, שורש המחצב אין ראוי למציאות עפ"י הטבע, ולכך התרופה לזה היא ארץ ישראל, עיני ה' אלוקיך בה, ואין המזל שולט שם, וכן הוא בכל איש הישראלי, כי מצד המזל אינם פרים ורבים, ובחוץ לארץ צריך איזה זכות, עכלה"ק.

נשמות ישראל שבארץ ישראל דבוקים באבות הקדושים

והחתם סופר ז"ל בפרשת נשא (דף י"ח) כתב, שכשישראל בארץ ישראל, נשמותיהם מדובקים באבותינו הקדושים, ואחר כך בארץ הקדושה, עיין שם. כל אחד יכול בקל להיות שותף עם עוסקים בתורה בטהרה בארץ ישראל. והרי לכם תוכנית פשוטה וקלה איך יוכל לקשר עצמו עם עוסקי תורה בא"י:

כל אחד יקבל על עצמו להשתתף ליתן דולר אחד ביום לכל השנה, ובנתינת דולר אחד ליום יכולים להחזיק רב הלומד ומרצה שיעורים לרבים בארצינו הקדושה. ועיי' תתרבה בעצם הרבצת התורה בארץ ישראל, ויעודד את רוחם שלא יפסיקו מלימוד התורה כל ימיהם, ויתגדלו בעזהי"ת גם בזמן הזה גדולי תורה ומורי הוראות בישראל, ויתחזקו לבם של לומדי תורה בא"י, ועיי' ממילא תרבה חשקות התורה. וכבר כתב הגר"א שהמזכה את הרבים מקבל שכר כנגד כולן, דהמצוות שמקיימים הרבים נחשבים לזכותו של מי שזיכה אותם, ועולים לחלקו עד סוף כל הדורות". וזה לשון הגר"א בביאורו למשלי (פרק י"ח פסוק י"ד): "שלעולם יראה אדם להוכיח את חבירו על דבר שעושה לא טוב (פירוש לשונו: לא רק בעבירה ממש אלא גם על דבר לא הגון, כבתוספות ד"ה כבר בברכות ל"א): כי אם ישמע לו ויטיב את מעשיו אז כל המצוות שיעשה הם על ידו (וגדול המעשה יותר מן העושה, קל וחומר כשנכפיל ריבוי פעולות מעשה התיקון על ידי מעשי המוכח מכאן והלאה) יטול שכר כמו העושה עצמו, ואם לא ישמע לו אזי יטול את הטוב ממנו כמו שכתב האר"י ז"ל, והוא

(א) ומובא מהמקובל הקדוש והנורא רבי אלעזר שמואל ן' סיניור זי"ע ר"ת בפסוק ואלה המשפטים אשר תשים לפנים וזל"ק: ויחייב אדם ליזכות הרבים. הישכר מירובה [או הימזכה מיובטח] שיוליד פרי טיוב יראה מיזרעו {כדאיתא בזוהר פי תרומה דזוכה לראות בנים לבניו} איורך שינים ריבים תיפילתו שיומע יי מיהרה, ליעולם פירנסתו ניכונה ימלא הי מישאלותיו, עכ"ל.

בסוד זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן והרשע נוטל חלקו בגיהנם, עכ"ל (ועיין בספר חסידים באריכות גדול). והא לך מה שכתב האריז"ל בשער הפסוקים (ישעי', סימן כ"ו) על פסוק יחיו מתוך נבלתי יקומון, ירצה בזה, שכל מי שאינו עוזר בממונו לתלמידי חכמים בעולם הזה, יתקיים בו בזמן התחיה וארץ רפאים תפיל, כי אותם שנתרפו ידם להיטיב לבעלי תורה, ועל כן נקראים רפאים, כנזכר בפרשת בראשית בספר הזוהר, יהיו אז כמו נפלים, יען כי גרמו כי רבים חללים הפילה זה שלא הגיע להוראה (סוטה כ"ב ע"ב) מחמת כי אינו עוזר לו לעסוק בתורה, עכ"ל.

ובזה אסיים מכתבי הקצר ומעט הכמות, אבל רב האיכות, ונזכה להרגיש מנועם צוף מתיקות עריבות ידידות התורה הקדושה ועבודת הבורא ית' ומתיקות ארץ ישראל ומצוותי, בגעגועי קודש.

הכ"ד ידידכם הנאמן באמת המעתיר לטובתכם מצפה לרחמי ה'

שלום יודא גראס

אבד"ק האלמין יצ"ו